

der senere udpeges som indsatsområder med hensyn til nitrat, træder reglerne i kraft ved optagelsen af områderne i regionplanen. Dette skal forhindre, at en landmand i disse områder tvinges til kontraktbrud over for f.eks. en landmand uden for dette område, som han har indgået en aftale med, mens dette var lovligt. En sådan aftale kan være forudsætning for, at den pågældende landmand uden for området opfylder harmonikravene, hvis han ikke selv har tilstrækkelig jord i forhold til dyreholdet. Det foreslås dog at aftaler ikke skal kunne have længere varighed end 5 ½ år fra reglernes udstedelse jf. forslaget § 4 nr. 2, idet det forudsættes, at gældende aftaler skal kunne opsiges med op til et halvt års varsel.

Til nr. 2

Det foreslås i overensstemmelse med Drikkevandsudvalgets anbefaling at indføre en hjemmel til at kommuner og amter mod erstatning kan gennemføre tvungne rådighedsindskrænkninger og andre foranstaltninger, som er nødvendige til at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider, hvis der er vedtaget en indsatsplan for området efter vandforsyningsloven, og hvis det ikke er muligt at komme igennem med frivillige foranstaltninger.

Den gældende regel i miljøbeskyttelseslovens § 24 ville muligvis kunne bruges i nogle af disse tilfælde, men dens rækkevidde er tvivlsom. Den er hidtil ikke mindst blevet brugt til at påbyde fredningsbælter på i størrelsesordenen 10 m omkring vandindvindingsboringer, hvor stort set alle aktiviteter er forbudt, herunder gødnings- og pesticidanvendelse. Det er fortsat meningen, at § 24 skal anvendes til at give påbud om sådanne fredningsbælter, uanset hvor den pågældende boring er beliggende. Imidlertid er bestemmelsens præcise rækkevidde herudover tvivlsom, og anvendelse af den forudsætter i hvert fald, at der er en konkret (eksisterende eller planlagt) indvinding, som ønskes beskyttet. Den nye bestemmelse vil også kunne bruges til at beskytte områder, hvorfra der ikke indvindes i dag, men som prioriteres højt som reserveområder for fremtidig indvinding og derfor er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser. De pågældende områder skal selvfølgelig også beskyttes over for andre kilder til forurening end gødnings- og pesticidanvendelse, men disse forureningskilder er reguleret andre steder, således at det allerede i dag (erstatningsfrit) er muligt at beskytte drikkevandsinteresserne, f.eks. ved påbud til virksomheder eller om nødvendigt ved skærpelse af reglerne i de bekendtgørel-

ser, der regulerer en aktivitet. Der er derfor ikke for andre forureningskilder grund til at indføre en mulighed for at indføre restriktioner mod erstatning.

En anden fordel ved en særskilt bestemmelse er, at man kan præcisere betingelserne for at pålægge jordbruget disse tvungne foranstaltninger, dels i selve lovteksten, dels ved at bemyndige ministeren til at fastsætte nærmere regler. Dette kan medvirke til at undgå for mange tvister om myndighedernes beføjelser.

I selve lovteksten er indsat de allerede nævnte betingelser, at der skal være vedtaget en indsatsplan efter vandforsyningslovens § 13 eller § 13 a, og at der ikke kan opnås en aftale om de pågældende foranstaltninger. At en grundejer er villig til at påtage sig dyrkningsrestriktioner mod en kompensation, der overstiger den erstatning han ville være berettiget til ved pålæg af tvungne restriktioner, kan ikke udelukke anvendelse af § 26 a. De nærmere krav til dokumentationsgrundlag m.v. vil blive fastsat af ministeren.

Beslutning efter bestemmelsen kan træffes af amtsrådet og, hvis der er tale om realisering af en indsatsplan udarbejdet af en kommune eller en vandforsyning, tillige af kommunalbestyrelsen. Hvis en vandforsyning har udarbejdet en indsatsplan, og ikke kan få den opfyldt ved frivillige foranstaltninger, må vandforsyningen således rette henvendelse til amtet eller kommunen, som så må tage stilling til, om betingelserne for at pålægge rådighedsindskrænkninger m.v. er opfyldt. Hvis vandforsyningen retter henvendelse til amtet, må man være opmærksom på, at kommunalbestyrelsen skal have givet samtykke, hvis vandforsyningen skal pålægges at betale erstatningen, jf. forslaget til § 64 a.

Det skal fremhæves, at amtsrådets eller kommunalbestyrelsens beslutninger om pålæg af rådighedsindskrænkninger kan påklages til miljøministeren efter miljøbeskyttelseslovens almindelige regler. Det vil herefter sige, at der kan finde en prøvelse sted af, om den pågældende rådighedsindskrænkning er nødvendig i forhold til den grundvandsbeskyttelse, som ønskes opnået, og om de øvrige betingelser er opfyldt.

I visse tilfælde vil beslutninger efter § 26 a kunne have karakter af ekspropriation i grundlovens forstand. Da det i overensstemmelse med Drikkevandsudvalgets anbefaling ud fra en billighedsbetragtning foreslås, at indgrebene altid skal udløse fuldstændig erstatning, og beslutningerne således under alle omstændigheder opfylder kravene i grundlovens § 73, vil det imidlertid ikke være nødvendigt at afgøre i hvert enkelt tilfælde, om der måtte være tale om ekspropriation i grundlovens forstand. Denne løsningsmodel